

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання
історичних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НН інституту історії, права
та міжнародних відносин

 Олександр ЖУКОВ
«28» серпня 2025 р.

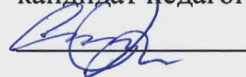
**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ДИПЛОМАТІЇ**

**Галузь знань 29 Міжнародні відносини
Спеціальність 291 Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії
Освітньо-професійна програма Міжнародні відносини**

**Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Мова навчання українська**

Погоджено науково-методичною
комісією НН інституту історії, права та
міжнародних відносин
«28» серпня 2025 р.

Голова Світлана МОЦАК,
кандидат педагогічних наук, доцент

Суми – 2025

Розробник:

Ціватий В.Г., кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін
Протокол № 1 від «27» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

Моцак С.І., к. пед. н., доцент, завідувач кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5 (у 3-му семестрі – 5 кредитів)	Освітній рівень: бакалавр	Обов’язкова
		Рік підготовки:
		II-й
		Семестр
3		
Лекції		
18 год.		
Практичні, семінарські		
22 год.		
Лабораторні		
-		
Самостійна робота		
110 год.		
Консультації:		
0 год.		
Вид контролю: екзамен		
Загальна кількість годин – 150 год.		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Теорія і практика дипломатії» входить до переліку обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми (цикл професійної підготовки) спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії з акцентом на вивченні теоретичних і практичних аспектів сучасної дипломатії, специфічних галузей дипломатії, а також міжнародно-політичних і дипломатичних практик діяльності міжнародних інституцій, дипломатичного інструментарію і моделей дипломатії держав іноземних держав і України.

Актуальність курсу «Теорія і практика дипломатії» зумовлена необхідністю вивчення теорії та практики дипломатії держав світу і, зокрема – України в історичній ретроспективі, сьогоденні й перспективі. Курс є важливою складовою підготовки фахівців у галузі міжнародних відносин, зокрема з таких питань, як забезпечення функціонування дипломатії, особливостей специфічних галузей дипломатії, дієвості дипломатичного інструментарію та ефективних моделей дипломатії, інформаційне, аналітичне і практичне забезпечення реалізації зовнішньополітичного курсу та дипломатичної діяльності держав світу і України.

Предметом навчальної дисципліни «Теорія і практика дипломатії» є діяльність зовнішньополітичних відомств і дипломатичних служб тих держав і державних утворень, які існували в різні епохи на території як України, так і держав світу, а також вивчення специфіки і особливостей специфічних галузей дипломатії, міжнародно-політичного забезпечення сприятливих зовнішніх умов для процесів державотворення й модернізації держав, моделей і дипломатичних практик держав світу.

Метою курсу «Теорія і практика дипломатії» є вивчення концептуальних засад дипломатії, специфічних галузей дипломатії, моделей дипломатії і дипломатичної практики щодо забезпечення національних інтересів держав в міжнародних відносинах, а також розвиток у здобувачів вищої освіти розуміння глобальних і регіональних тенденцій світового розвитку, ознайомлення здобувачів із практикою налагодження й застосування дипломатичних контактів (переговорів, конференцій, самітів на вищому рівні тощо) для вирішення українського питання, персональним внеском окремих вітчизняних державно-політичних діячів у світову політику й дипломатичні зносини. Також є ознайомлення студентів з базовими основами дипломатії та дипломатичної служби, формування практичних навичок дипломатичної діяльності та особливостей протоколу і церемоніалу, необхідних для професійної роботи в міжнародному середовищі, ефективної імплементації національних інтересів держави у сфері міжнародних відносин, міжнародної інформації та міжнародної комунікації.

Основними завданнями вивчення курсу є:

- ознайомлення здобувачів із категорійно-понятійним апаратом курсу «Теорія і практика дипломатії»;
- формування у фахівців у галузі міжнародних відносин розуміння базових засад дипломатії, специфічних галузей дипломатії, специфічних

особливостей та практики дипломатичної діяльності, завдань, структури та принципів функціонування дипломатичних представництв і служб різних держав світу. Це є необхідною передумовою ефективної роботи у сферах зовнішньої та міжнародної інформаційної політики, процесах глобальної та регіональної комунікації, інформаційно-аналітичного забезпечення та імплементації зовнішньополітичної стратегії держави в межах України і за кордоном;

- формування теоретичних знань і практичних навичок дипломатичної діяльності, особливостей дипломатичного протоколу і церемоніалу, необхідних для професійного представництва та захисту національних інтересів держави в повсякденній роботі у сфері міжнародних відносин і міжнародної комунікації – міжнародних форумах, конференціях, симпозіумах, переговорах, наукових дискусіях, формальних і неформальних зустрічах із закордонними, і не тільки закордонними, колегами;

- ознайомлення студентів з становленням і сучасним станом розвитку зовнішньополітичних служб, цілями та пріоритетами зовнішньої політики та дипломатії України, нормативно-правовою базою та основними напрямками формування нової системи зовнішньополітичної служби, правами та повноваженнями основних акторів системи: Президента, Кабінету Міністрів, Ради національної безпеки та оборони, Міністерства закордонних справ та дипломатичного корпусу у формуванні та імплементації зовнішньополітичної стратегії держави;

- вивчення особливостей становлення моделей дипломатії держав світу як суб'єктів сучасних міжнародних відносин, а також місце сучасної моделі дипломатії України в сучасних міжнародних відносинах, основні принципи та напрями зовнішньої політики України, становлення та розвиток міжнародних стосунків України з іншими державами світу, діяльність України у міжнародних та регіональних організаціях (міжнародних інституціях);

- збагачення здобувачів вищої освіти знанням кращих традицій і повчальних практичних уроків світової та вітчизняної дипломатії, зовнішньополітичної та дипломатичної діяльності держав світу та України, підготовка їх до роботи в державних органах, інших структурах з реалізації й захисту дипломатичними засобами національних інтересів України у світі;

- допомога здобувачам в усвідомленні значимості теорії та практики дипломатії в забезпеченні процесу розроблення і здійснення зовнішньополітичного курсу держав світу та України;

- формування національної самосвідомості, становлення професійного мислення здобувачів у сфері міжнародних відносин і практичної дипломатії;

- формування у здобувачів уміння використовувати політико-дипломатичну та історичну інформацію в майбутній фаховій роботі;

- формування у здобувачів вищої освіти категорійно-понятійного апарату щодо концептів «дипломатія», «зовнішня політика» і «міжнародні відносини», а також професійних компетентностей з таких напрямів як: зміст основних понять, принципи та функції сучасної дипломатії; етапи історичної

еволюції дипломатії, сучасний стан та особливості дипломатії в епоху глобалізації та інформатизації; структуру, принципи організації та основні напрямки діяльності дипломатичних представництв провідних країн та регіонів світу; принципи організації дипломатичної служби, дипломатичні пріоритети та привілеї, особливості протоколу та церемоніалу; цілі та пріоритети зовнішньої політики та дипломатії України, нормативно-правову базу дипломатичної служби України, механізм прийняття рішень в дипломатичній діяльності; основні цілі та тенденції розвитку сучасної дипломатії на перспективу;

– формування практичних навичок і професійних компетентностей щодо реалізації професійної представницької та дипломатичної діяльності у сфері міжнародних відносин і міжнародної комунікації, у тому числі на міжнародних форумах, конференціях, симпозіумах, переговорах, дискусіях, формальних і неформальних зустрічах з закордонними, і не тільки закордонними, колегами; отримувати необхідну інформацію з використанням сучасних дипломатичних методів та комунікаційних технологій, застосовувати набуті знання у своїй фаховій діяльності у сфері міжнародних відносин.

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначеної освітньо-професійною програмою **інтегральної компетентності**:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **загальних компетентностей**:

ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **спеціальних (фахових) компетентностей спеціальності:**

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК10. Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК14. Здатність розуміти закономірності розвитку та самостійно аналізувати ситуацію в країнах і регіонах світу на основі інформації політичного, історичного, економічного, культурного, правового характеру із застосуванням міждисциплінарних та наукових методів досліджень міжнародних відносин.

СК15. Здатність здійснювати фахову діяльність з дотримання етично-протокольних норм та врахуванням етнокультурних особливостей національної дипломатії країн світу.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «**Теорія і практика дипломатії**» входить до переліку обов'язкових компонент освітньо-професійної програми. Дисципліна спирається на вивчення таких навчальних курсів, як «Історія та культура України», «Українська діаспора в міжнародних відносинах», «Теорія міжнародних відносин», «Публічне мовлення і міжкультурна комунікація». Знання, отримані в результаті вивчення курсу «Теорія і практика дипломатії» можуть бути використані надалі під час вивчення дисциплін: «Дипломатичний протокол і етикет», «Дипломатія іноземних держав», «Теорія і практика переговорів», «Міжнародні організації», «Службове та дипломатичне листування», «Сучасні міжнародні відносини і світова політика», «Курсова робота з дипломатії іноземних держав», «Курсова робота сучасних міжнародних відносин та світової політики», «Виробнича практика», «Зовнішня політика і дипломатія сучасної України».

3. Результати навчання за дисципліною

Для засвоєння дисципліни «**Теорія і практика дипломатії**» студенти мають знати визначальні тенденції світової історії та історії України, категорії теорії держави і права, історії та теорії міжнародних відносин, дипломатичної та консульської служби. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

ПРН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

ПРН02. Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.

ПРН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

ПРН15. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

ПРН16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів

Поточний контроль														Разом	Сума
РОЗДІЛ 1. РОЗДІЛ 2.												Лекції	ІНДЗ		
T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8	T.9	T.10	T.11	T.12	Л	ІНДЗ	75	100
Поточний контроль															
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10		
Контроль самостійної роботи, ситуаційні завдання (екзамен)														25	

4.1. Критерії оцінювання видів роботи для поточного контролю

Під час оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни «Теорія і практика дипломатії» використовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання студентами всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального навантаження шляхом поточного контролю, контролю виконання самостійної роботи та виконання індивідуального творчого завдання.

Поточний контроль складається з таких компонентів:

- **75 балів:** участь у *семінарах (практичних заняттях)* – підготовка та виступ з усними доповідями, участь в обговоренні дискусійних питань, виконання практичних завдань, презентацій, тощо; відвідування лекцій і виконання індивідуальних творчих завдань, підготовка есе, виконання тестів.

- **25 балів:** *самостійне* опрацювання теоретичного матеріалу, робота з джерелами, нормативно-правовими актами, виконання тестів і ситуаційних завдань (екзамен).

Разом – **100 балів.**

Оцінювання результатів роботи здобувача вищої освіти здійснюється за наступними критеріями:

Кількість балів за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	- здобувач вищої освіти упевнено оперує обсягом навчального матеріалу і застосовує його для розв’язання проблем; - самостійно оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки; - може характеризувати та аналізувати історичну інформацію; - співвідносити події та процеси за періодами на основі наукової періодизації історичної науки; - студент виявляє творчі здібності, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати матеріал, наводити чисельні приклади; - вільно користується тематичними картами; - розуміє основні тенденції розвитку зовнішньо-політичних проблем України.
82 - 89	- здобувач вищої освіти загалом володіє обсягом навчального матеріалу; - здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних

	ситуацій, наводити окремі власні приклади; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати основні теоретичні й фактологічні положення, явища, але відповідь може бути не зовсім змістовною, цілісною, послідовною, містити деякі фактологічні помилки, неточності; - здобувач вищої освіти робить незначні помилки, користуючись картою; - не завжди може вірно зробити висновок, добрати переконливі аргументи; - дає загальну характеристику подій (причини, наслідки, значення); - встановлює послідовність подій, характеризує причинно-наслідкові зв'язки між ними.
74 - 81	- здобувач вищої освіти загалом володіє обсягом навчального матеріалу; - здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, наводити окремі власні приклади; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати основні теоретичні й фактологічні положення, явища, але відповідь може бути не зовсім змістовною, цілісною, послідовною, містити деякі фактологічні помилки, неточності; - студент робить незначні помилки, користуючись картою; - не завжди може вірно зробити висновок, добрати переконливі аргументи; - не достатньо повно дає характеристику подій (причини, наслідки, значення); - на посередньому рівні встановлює послідовність подій, характеризує причинно-наслідкові зв'язки між ними.
64 - 73	- здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на початковому рівні; - може репродуктивно відтворити незначну частину теоретичного й фактологічного матеріалу; - виявляє знання і розуміння окремих положень курсу; - вміє на елементарному рівні аналізувати, робити узагальнення, порівняння, висновки; - визначає окремі ознаки подій, встановлює їх послідовність; - може дати стисло характеристику окремої постаті; - слабо орієнтується за картами.
60 - 63	- здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на початковому рівні; - може репродуктивно відтворити незначну частину теоретичного й фактологічного матеріалу; - виявляє знання і розуміння окремих положень курсу; - вміє на елементарному рівні аналізувати, робити узагальнення, порівняння, висновки; - визначає окремі ознаки подій, встановлює їх послідовність; - може дати стисло характеристику окремої постаті; - слабо орієнтується за картами.
35-59	- здобувач вищої освіти дуже слабо володіє навчальним матеріалом, нездатний елементарно розпізнавати і відтворити окремі факти, явища, події; - впізнає постать чи подію лише за детальним описом; - не визнає послідовності подій; - відсутні навички роботи з картами; - відповідь має уривчастий, незакінчений, незмістовний характер; - відсутня здатність викласти думку на елементарному рівні;

	- вибирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні “так – ні”).
1 - 34	- здобувач вищої освіти зовсім не володіє навчальним матеріалом, нездатний елементарно розпізнавати і відтворити окремі факти, явища, події; - не впізнає постать чи подію; - не визнає послідовності подій; - відсутні навички роботи з картами; - відповідь має уривчастий, незакінчений, незмістовний характер; - відсутня здатність викласти думку на елементарному рівні; - вибирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні «так – ні»).

Оцінювання індивідуального творчого завдання здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

В Університеті передбачено можливість перезарахування результатів неформальної та/або інформальної освіти відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/normatyvno-pravova-baza>).

5. Засоби діагностики результатів навчання

Оцінювання знань здобувачів з навчальної дисципліни «Теорія і практика дипломатії» здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які включають поточний, підсумковий модульний, підсумковий семестровий контроль. Рівень навчальних досягнень здобувачів оцінюється за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль передбачає усні відповіді здобувачів на теоретичні

питання семінарських занять, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання здобувачем індивідуального завдання у вигляді творчого завдання.

Підсумковий модульний контроль передбачає складання колоквиуму за змістовним модулем. Колоквиум проводиться в усній формі та включає два теоретичні запитання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом з історії української дипломатії.

Тестовий контроль передбачає підготовку спеціальних тестових завдань, виконання (чи невиконання) яких вказує на наявність (або відсутність) у здобувача вищої освіти певних знань, умінь.

Індивідуальне творче завдання передбачає виконання здобувачами вищої освіти різних форм творчих завдань (есе, презентація, тези конференції, тощо).

Підсумковий контроль. Формою підсумкового контролю є екзамен.

Особлива увага при опануванні змісту навчальної дисципліни «**Теорія і практика дипломатії**» приділяється запобіганню порушенню академічної доброчесності та забезпечення довіри до результатів освітнього процесу та освітньої діяльності, розумінню здобувачами вищої освіти значення академічної доброчесності та наслідків недотримання її постулатів.

Питання для підсумкового контролю (екзамен):

1. Культурна дипломатія України в умовах публічного простору XXI століття.
2. Публічна дипломатія України: сутність, національні особливості, перспективи.
3. Економічна дипломатія України в умовах глобалізації: загальна характеристика і національні особливості.
4. Екологічна дипломатія України: сутність і особливості інституціонального розвитку.
5. Енергетична дипломатія України в умовах поліцентричного світоустрою XXI століття.
6. Цифрова дипломатія України в умовах глобалізації світового простору.
7. Іміджева дипломатія України в умовах публічного простору XXI століття.
8. Гастрономічна і кулінарна дипломатія України: національні особливості та перспективи.
9. Спортивна дипломатія України: характеристика, національні особливості, перспективи.
10. Науково-освітня дипломатія України в XXI столітті: характеристика, національна специфіка, інструментарій.
11. Наукова та експертна дипломатія України: характеристика, національна специфіка, інструментарій.
12. Публічна дипломатія Сполучених Штатів Америки (США): етапи

інституціонального розвитку, національна специфіка.

13. Публічна дипломатія Великої Британії: регіональні особливості, етапи, інструментарій.

14. Публічна дипломатія Франції в умовах мондіалізації світоустрою XXI століття.

15. Публічна дипломатія Китайської Народної Республіки (КНР): національні особливості та етапи інституціонального розвитку.

16. Публічна дипломатія Японії: регіональні особливості, етапи, інструментарій.

17. Публічна дипломатія Саудівської Аравії: регіональні особливості, етапи, інструментарій.

18. Публічна дипломатія Кувейту: регіональні особливості, етапи, інструментарій.

19. Публічна дипломатія Республіки Болгарія: регіональні особливості, етапи, інструментарій.

20. Публічна дипломатія Республіки Польща: регіональні особливості, етапи, інструментарій.

21. Дипломатія Європейського Союзу (ЄС): інституціональні особливості, інструментарій, перспективи.

22. Багатостороння дипломатія (на прикладі Організації Об'єднаних Націй (ООН)) в умовах глобалізації сучасного світу.

23. Культурна дипломатія Грузії: особливості, етапи, інструментарій.
Культурна дипломатія Республіки Молдова: особливості, етапи, інструментарій.

24. Культурна дипломатія Угорщини: особливості, етапи, інструментарій.

25. Культурна дипломатія Турецької Республіки: особливості, етапи, інструментарій.

26. Культурна дипломатія Швейцарії: особливості, етапи, інструментарій.

27. Цифрова дипломатія Сполучених Штатів Америки (США) в умовах глобалізації світового простору.

28. Гастрономічна і кулінарна дипломатія Китайської Народної Республіки (КНР): національні особливості та перспективи.

29. Гастрономічна і кулінарна дипломатія Японії: національні особливості та перспективи.

30. Зміст, завдання і функції дипломатії.

31. Основні поняття дипломатичного протоколу, церемоніалу та етикету.

32. Історія формування дипломатичного протоколу, церемоніалу та етикету.

33. Візантійський придворний церемоніал та протокол та його вплив на розвиток європейської дипломатичної практики.

34. Середньовічні джерела про традиції прийому послів у Візантійській імперії.

35. Історичні джерела сучасного дипломатичного протоколу та етикету
36. Особливості протоколу і церемоніалу вручення вірчих і відкличних грамот у різних державах
37. Значення і роль дипломатичного протоколу і етикету в практичній діяльності сучасного дипломата і політика.
38. Етикетні правила у дипломатичних бесідах.
39. Дипломатичне спілкування: дипломатичні візити і бесіди.
40. Дипломатичне листування: візитна картка, запрошення, послання, вітальні телеграми, листівка, ноти.
41. Дипломатичне листування: «напівофіційний лист», «приватний» лист, пам'ятна записка.
42. Дотримання норм дипломатичного протоколу і етикету як складова іміджу сучасного дипломата і політика.
43. Протокольнo-організаційне забезпечення візитів вищих державних діячів.
44. Протокольні норми використання державної символіки
45. Протокольні норми використання державних символів України.
46. Протокольні норми використання державної символіки України.
47. Протокол міжнародних організацій та конференцій.
48. Символіка міжнародних організацій (міжнародних інституцій).
49. Символіка неурядових міжнародних організацій (міжнародних інституцій).
50. Міжнародний досвід організації та роботи служб протокольного забезпечення.
51. Поняття і сутність дипломатичної служби.
52. Роль дипломатії як знаряддя зовнішньої політики держави.
53. Етапи історичного та інституціонального розвитку дипломатії та дипломатичної служби.
54. Державні органи зовнішніх зносин та їх класифікація.
55. Конституційні органи зовнішніх зносин: парламент, глава держави (одноосібний або колегіальний), уряд і його глава.
56. Відомство закордонних справ та його завдання.
57. Завдання відомства закордонних справ. Міністр закордонних справ і його повноваження.
58. Закордонні органи зовнішніх зносин. Постійні і тимчасові.
59. Структура і персонал дипломатичного представництва.
60. Дипломатичний корпус. Дуаен дипломатичного корпусу.
61. Встановлення дипломатичних відносин.
62. Відкриття і припинення роботи дипломатичного представництва.
63. Дипломатичні привілеї та імунітети.
64. Функції дипломатичних представництв та засоби їх здійснення.
65. Організація роботи дипломатичних представництв.
66. Консульські установи та організація їхньої роботи.
67. Багатостороння дипломатія.
68. Міжнародні організації та конференції як форми дипломатичної

практики.

69. Спеціальні місії як форма дипломатії.
70. Специфічні галузі дипломатії. Військова дипломатія. Економічна дипломатія.
71. Основні види дипломатичних документів.
72. Дипломатичні ранги.
73. Закон України «Про дипломатичну службу» (остання редакція).
74. Консульський статут України.
75. Наукова дипломатія.
76. Глобальна дипломатія.
77. Економічна дипломатія.
78. Публічна дипломатія.
79. Культурна дипломатія.
80. Екологічна дипломатія.
81. Гастрономічна дипломатія.
82. Спортивна дипломатія.
83. Специфічні галузі дипломатії: загальна характеристика і особливості застосування на практиці.
84. Моделі сучасної дипломатії.
85. Види та функції дипломатії.
86. Сучасна модель дипломатії в поліцентричному світі XXI століття.
87. Форми і методи дипломатії.
88. Типологія дипломатії.
89. Модель сучасної дипломатії України.
90. Теорія і практика дипломатії в новітніх наукових дослідженнях: український і зарубіжний дискурси.

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Теорія і практика дипломатії» складається з двох модулів, які в цілому висвітлюють теоретичні засади і практику дипломатичної діяльності, надають повну характеристику моделей дипломатії провідних держав світу та України. При цьому особлива увага зосереджена на специфічних галузях дипломатії як важливих складових сучасної моделі дипломатії.

7. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

7.1. Тематичні розділи

Тема 1. Предмет і завдання курсу «Теорія і практика дипломатії». Основні визначення та принципи. Генеза та еволюція дипломатії та дипломатичних служб.

Сутність концептів «дипломатія», «зовнішня політика» і «міжнародні відносини». Сучасні методи та методологія дослідження дипломатії.

Особливості компаративного (порівняльного) аналізу при дослідженні моделей дипломатії. типологія моделей дипломатії. Критеріальні ознаки

дипломатії.

Тема 2. Історичні витоки, походження терміна та сутність дипломатії. Міжнародні відносини та дипломатія: історична ретроспектива.

Визначення дипломатії. Генеза дипломатії та світова історія. Роль і місце дипломатії в системі міжнародних відносин інформаційного суспільства. Дипломатія і наука. Передбачення в дипломатії. Функції дипломатії. Дипломатія і дипломати. Вимоги до професійного дипломата. Дипломатія і стратегічна розвідка. Інформаційно-аналітична робота в дипломатії та стратегічній розвідці. Критерії ефективності дипломатичної діяльності.

Еволюція дипломатичних підходів та методів. Дипломатія Стародавнього Сходу. Дипломатія Античності: Стародавня Греція, Рим. Візантійська імперія. Дипломатія Київської Русі. Дипломатія Середньовіччя. Дипломатія Нового часу. Торгова дипломатія. Економічна дипломатія. Силова дипломатія. Човникова дипломатія.

Тема 3. Моделі дипломатії. Форми і методи дипломатії. Типологія дипломатії та її види.

Дипломатія як інституція. Критеріальні ознаки дипломатії. Типологія дипломатії. Види дипломатії. Форми дипломатії. Методи дипломатії. Моделі дипломатії: історія, сучасність, перспективи.

Тема 4. Класична дипломатія. Специфічні галузі дипломатії.

Традиційна (класична) модель дипломатії і специфічні галузі дипломатії: наукова дипломатія; економічна дипломатія; глобальна дипломатія; публічна дипломатія; культурна дипломатія; спортивна дипломатія; екологічна дипломатія; гастрономічна дипломатія, кулінарна дипломатія; експертна дипломатія; іміджева дипломатія, воєнна дипломатія; військова дипломатія; гуманітарна дипломатія; парадипломатія; транскордонна дипломатія; туристична дипломатія; торговельна дипломатія; комерційна дипломатія; пандова дипломатія (дипломатія панд); релігійна дипломатія; музейна дипломатія; миротворча дипломатія; превентивна дипломатія; цифрова дипломатія; громадянська дипломатія; валеологічна дипломатія; ковідна дипломатія; твіттер-дипломатія; наукова дипломатія; освітня дипломатія та ін.

Тема 5. Сучасна дипломатія: принципи, особливості, інституціональні реформи, трансформація, диджиталізація.

Традиційна і нова дипломатія: компаративний аналіз. Дипломатія і світова політика. Ідеологічна конфронтація та дипломатія «холодної війни». Дипломатія наддержав. «Ядерна дипломатія» та концепція «взаємного гарантованого знищення». «Кризова дипломатія» та «кризовий менеджмент». Віденська Конвенція з Дипломатичних Відносин 1961р. Концепція «ядерної зими» та розрядка міжнародної напруженості. Дипломатія в епоху глобалізації та інформатизації. «Мультиполярний світ», міжнародні організації, системи «колективної безпеки» та багатостороння дипломатія нової доби.

Трансформація, інституціоналізація та диджиталізація дипломатії XXI

століття.

Тема 6. Дипломатія та дипломатичні представництва провідних держав світу.

Державні структури і дипломатія. Держдепартамент США та американська дипломатія. «Форин офіс» та британська дипломатія. Дипломатичні структури та дипломатія ФРН. Дипломатичні структури та дипломатія Франції. Дипломатичні структури та дипломатія Росії. Дипломатія Японії та Китаю. Дипломатія Латинської Америки. Дипломатія малих країн.

Тема 7. Сучасна дипломатична служба та її інституціональний розвиток

Дипломатичні представництва в сучасному світі: призначення, структура, імунітети та привілеї. Дипломатичний корпус, дуаєн. Основні напрямки діяльності дипломатичного представництва: захист національних інтересів, представницькі функції, переговори, інформаційна та розвідувальна діяльність. Дипломатичні документи. Мова дипломатичних документів. Консульські структури та їх функції. Дипломатія та міжнародні організації. Спеціальні місії. Протокол та церемоніал в дипломатії. Особливості протоколу в бізнесі. Національний характер та особливості етикету.

Тема 8. Зовнішньополітична стратегія та дипломатія України. Модель дипломатії та модель дипломата XXI століття.

Особливості стратегії розвитку дипломатії держав світу і України на сучасному етапі. Нормативно-правові документи щодо дипломатії. сучасна модель дипломатії. Модель дипломата XXI століття. Модель дипломатії XXI століття.

Тема 9. Джерела формування зовнішньополітичної стратегії та дипломатії України. Нормативно-правова база.

Національні пріоритети як основа зовнішньої політики та дипломатичної діяльності України. Цілі та пріоритети зовнішньої політики та дипломатії України. Нормативно-правова база та формування нової системи зовнішньополітичної служби. Концептуальні виміри зовнішньополітичної стратегії та дипломатії України.

Нормативно-правова база. Джерела формування зовнішньополітичної стратегії та дипломатії України.

Тема 10. Зовнішньополітичний механізм та еволюція зовнішньополітичної та дипломатичної діяльності України.

Механізм підготовки та імплементації зовнішньополітичного рішення в Україні. Права та повноваження основних акторів: Президента, Кабінету міністрів, Ради національної безпеки та оборони. Роль Міністерства закордонних справ та системи дипломатичної служби в формуванні та імплементації зовнішньополітичної стратегії держави.

Тема 11. Дипломатичний корпус: український та світовий досвід. Дуаєн дипломатичного корпусу.

Дипломатичний корпус України та його формування. Роль дипломатії в

становленні України як суб'єкта міжнародного права. Регіональний вимір дипломатичної діяльності України. Дипломатія та кризові стратегії у політиці України. Дуаен дипломатичного корпусу.

Тема 12. Майбутнє світової політики та дипломатії.

Реалістичний шлях до загальної безпеки: союзи, баланс сил, контроль надозброєннями, демократизація.

Ліберальний шлях до загального миру: міжнародне право, міжнародні організації, інтеграція, демократизація.

Тема 13. Особливості дипломатичної практики: національний, регіональний і міжкультурний дискурси.

Міжкультурна комунікація як складова дипломатичних практик держав світу. Національні моделі дипломатії: регіональний і національний дискурси. Модель дипломатії Організації Об'єднаних Націй (ООН).

Тема 14. Дипломатія і глобалізаційні процеси сучасності.

Дипломатія і глобалізація. Глобалізаційні процеси сучасності і дипломатичні практики. Вплив глобалізації на двосторонню і багатосторонню дипломатію держав світу. Поліцентричність (багатополярність) сучасного світу.

Тема 15. Модель сучасної дипломатії та особливості специфічних галузей дипломатії.

Національні особливості формування і розвитку моделей дипломатії держав світу. Сучасна модель дипломатії України: національні особливості. Двостороння і багатостороння дипломатія держав світу на сучасному етапі.

Особливості специфічних галузей дипломатії.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	у тому числі					
	Усього	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р
Тема 1. Предмет і завдання курсу «Теорія і практика дипломатії». Основні визначення та принципи. Генеза та еволюція дипломатії та дипломатичних служб.	10	2				8
Тема 2. Історичні витоки, походження терміна та сутність дипломатії. Міжнародні відносини та дипломатія: історична ретроспектива.	10	2	2			6
Тема 3. Моделі дипломатії. Форми і методи дипломатії. Типологія дипломатії та її види.	10	2	2			6

Тема 4. Класична дипломатія. Специфічні галузі дипломатії.	10	2				8
Тема 5. Сучасна дипломатія: принципи, особливості, інституціональні реформи, трансформація, диджиталізація.	10		2			8
Тема 6. Дипломатія та дипломатичні представництва провідних держав світу.	10		2			8
Тема 7. Сучасна дипломатична служба та її інституціональний розвиток.	10		2			8
Тема 8. Зовнішньополітична стратегія та дипломатія України. Модель дипломатії та модель дипломата ХХІ століття.	10		2			8
Тема 9. Джерела формування зовнішньополітичної стратегії та дипломатії України. Нормативно-правова база.	10	2	2			6
Тема 10. Зовнішньополітичний механізм та еволюція зовнішньополітичної та дипломатичної діяльності України.	10		2			8
Тема 11. Дипломатичний корпус: український та світовий досвід. Дуаен дипломатичного корпусу.	10	2				8
Тема 12. Майбутнє світової політики та дипломатії.	10	2	2			6
Тема 13. Особливості дипломатичної практики: національний, регіональний і міжкультурний дискурси.	10	2	2			6
Тема 14. Дипломатія і глобалізаційні процеси сучасності	10		2			8
Тема 15. Модель сучасної дипломатії та особливості специфічних галузей дипломатії.	10	2				8
Консультація	0				0	0
Разом за II семестр	150	18	22		0	110
Всього за рік	150	18	22		0	110

7.3. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1.	Предмет і завдання курсу «Теорія і практика дипломатії». Основні визначення та принципи. Генеза та еволюція дипломатії та дипломатичних служб.	2 год.
2.	Історичні витoki, походження терміна та сутність дипломатії. Міжнародні відносини та дипломатія: історична ретроспектива.	2 год.
3.	Моделі дипломатії. Форми і методи дипломатії. Типологія	2 год.

	дипломатії та її види.	
4.	Класична дипломатія. Специфічні галузі дипломатії.	2 год.
5.	Джерела формування зовнішньополітичної стратегії та дипломатії України. Нормативно-правова база.	2 год.
6.	Дипломатичний корпус: український та світовий досвід. Дуаен дипломатичного корпусу.	2 год.
7.	Майбутнє світової політики та дипломатії.	2 год.
8.	Особливості дипломатичної практики: національний, регіональний і міжкультурний дискурси.	2 год.
9.	Модель сучасної дипломатії та особливості специфічних галузей дипломатії. .	2 год.
Разом		18 год.

7.4. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1.	Історичні витоки, походження терміна та сутність дипломатії. Міжнародні відносини та дипломатія: історична ретроспектива.	2 год.
2.	Моделі дипломатії. Форми і методи дипломатії. Типологія дипломатії та її види.	2 год.
3.	Сучасна дипломатія: принципи, особливості, інституціональні реформи, трансформація, диджиталізація.	2 год.
4.	Дипломатія та дипломатичні представництва провідних держав світу.	2 год.
5.	Сучасна дипломатична служба та її інституціональний розвиток.	2 год.
6.	Зовнішньополітична стратегія та дипломатія України. Модель дипломатії та модель дипломата XXI століття.	2 год.
7.	Джерела формування зовнішньополітичної стратегії та дипломатії України. Нормативно-правова база.	2 год.
8.	Зовнішньополітичний механізм та еволюція зовнішньополітичної та дипломатичної діяльності України.	2 год.
9.	Майбутнє світової політики та дипломатії.	2 год.
10.	Особливості дипломатичної практики: національний, регіональний і міжкультурний дискурси.	2 год.
11.	Дипломатія і глобалізаційні процеси сучасності.	2 год.
Разом		22 год.

7.5. Самостійна робота

Види самостійної та індивідуальної роботи	Рекомендована література	Форми контролю та звітності
<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>

Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу	Конспект лекцій	Експрес опитування
Підготовка до семінарських завдань	документи – 1-10 базова – 11-20 допоміжна – 21-50 інформаційні ресурси довідкова література	Усне опитування, тематичне тестування
Самостійне опанування тем курсу	документи – 1-10 базова – 11-20 допоміжна – 21-50 інформаційні ресурси довідкова література	тематичне тестування, підготовка індивідуального творчого завдання
Завдання для підвищення рейтингу студентів		
Виступ по темі індивідуального творчого завдання	допоміжна література	захист
Участь у студентських конференціях	базова література	стаття

8. Рекомендовані джерела інформації

Документи і нормативно правові акти:

1. Конституція України: чинне законодавство зі змінами та допов. (офіційний текст) К.: ПАЛИВОДА А. В., 2022. 72 с.
2. Віденська конвенція про дипломатичні зносини. 18 квітня 1961 р. // УРСР у міжнародних відносинах: міжнародні договори, конвенції, угоди та інші акти, учасником яких є Україна. К., 1966.
3. Віденська конвенція про консульські зносини. 24 квітня 1963 р. // Інформаційно-довідковий бюлетень консульських зносин. – К., 1996.
4. Закон України «Про державну службу», від 10.12.2015, №889-VIII (у редакції від 01.01.2023р.; редакція відбудеться 31.03.2023р.).
5. Закон України «Про дипломатичну службу», від 07.06.2018, № 2449-VIII (у редакції від 01.01.2022р.).
6. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», від 01.07.2010, № 2411-VI (у редакції від 08.07.2018р.; редакція відбудеться 31.03.2023р.).
7. Положення про Державний Протокол та Церемоніал України від 22 серпня 2002р. (у редакції від 15.02.2010р.).
8. Положення про дипломатичне представництво України за кордоном // Розпорядження Президента України від 22 жовтня 1992 р. № 166/92.
9. Положення про порядок розміщення дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав і представництв МО в Україні, затверджене постановою КМ України від 27 лютого 1995 р. (у редакції від 02.11.2017р.).

10. Указ президента України від 22 серпня 2002 р. «Про Державний Протокол і Церемоніал України». Положення про Державний Протокол та Церемоніал України (у редакції від 15.02.2010р.).

Основні:

1. Асташенкова Д.К. Міжнародні візити та переговори: організація і протокольний супровід: навч. Посібник. Дипломатична академія України при МЗС України. Київ, 2020. 88с.
2. Кіріакіді М.В. Військово-морський етикет та церемоніал: довідник / М.В. Кіріакіді, Г.Г. Стельмах, С.В. Воропай. Одеса: Олді+, 2022. 102 с.
3. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Дипломатична та консульська служба: навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 178 с.
4. Меєр Ерін. Культурна карта. Бар'єри міжкультурного спілкування в бізнесі / пер. з англ. Ольга Дубчак. Київ: Наш Формат, 2020.
5. Пентилюк М.І., Маруніч І.І., Гайдаєнко І.В. Ділове спілкування та культура мовлення. Навчальний посібник. Київ, ЦУЛ, 2020. 224 с.
6. Подворна О. Г. Дипломатичний протокол та етикет: навчальний посібник. Вид. 2-ге: перероб. та доп. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2020. 218 с.
7. Сагайдак О.П. Дипломатичний протокол та етикет. Львів., 2019. 3-е вид., Львів.
8. Станчев М.Г. Дипломатичний протокол та етикет: Навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. 96 с.
9. Ціватий В.Г. Дипломатичний протокол і етикет міжнародної ввічливості в умовах мондіалізованого світоустрою ХХІ століття: теоретико-методологічний і практичний дискурси наукової та освітньої дипломатії. Сучасне суспільство: Монографія. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2022. Розділ 3.12. С. 338–348.
10. Ціватий В.Г. Публічне мовлення, дипломатична риторика і міжкультурна комунікація у сфері міжнародних відносин та етикетних практик: інституціональний, міжнародно-інформаційний та політико-дипломатичний дискурси. Трансформація суспільних відносин в умовах цивілізаційних змін: Монографія. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2023. Розділ. 4.7. С. 337-363.

Додаткові:

1. Військова розвідка: навчальний посібник / упорядники: Д.В. Зайцев, А.П. Наконечний, С.О. Пахарєв, І.О. Луценко; за ред. В.Б. Добровольського. Київ: Вид. «КНТ», 2022. 332 с
2. Дорош Л. О., Івасечко О. Я., Турчин Я. Б. Зовнішня політика України. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 348 с.
3. Іванець Т. М. Соціологія міжнародних відносин: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 232 с.
4. Корсунський С. Зовнішня політика в епоху трансформацій. Серія «Історія та політика». Харків: Віват, 2020. 256 с.

5. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Дипломатія: кібербезпека та шляхетність переговорів: навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. 222 с.
6. Луцишин Г. І. Конфліктологія та теорія переговорів: Навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. 200 с.
7. Матлай Л. С. Дипломатія України. Навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. 260 с.
8. Палеха Ю.І., Пристайко В.В. Документування в дипломатичній діяльності: навч. посібник. К.: «Вид-во Ліра-К». 2015. 284 с.
9. Резніченко В.І. Довідник-практикум офіційного, дипломатичного, ділового протоколу та етикету. К., 2003.
10. Сагайдак О.П., Сардачук П.Д. Посольство і консульство: Організація і форми роботи: навчальний посібник. Київ, 2014. 317 с.
11. Тимошенко Н.Л. Корпоративна культура. Діловий етикет. – К.: Знання, 2006.
12. Тихомирова Є.Б., Постоловський С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів. Підручник (стереотипне видання). Суми: Університетське видання, 2023. 240 с.
13. Тодоров І.Я. Євроатлантична інтеграція: історія та сучасність. Навчальний посібник. Ужгород – Київ, 2023. 360 с.
14. Турчин Я. Б., Дорош Л. О., Івасечко О. Я. Дипломатична та консульська служба. Підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 332 с.
15. Ціватий В. Г. Європейський дипломатичний простір і дипломатичні практики XVI-XVIII ст.: український контекст. Україна дипломатична'2014: Науковий щорічник. Київ: ІВЦ «Планета», 2014. Вип. 15. С. 579-588.
16. Ціватий В. Г. Уособлення українців та України очима європейців доби раннього Модерного часу (XVI-XVIII ст.): інституціональний, діаспоральний і всесвітньо-історичний дискурси. Україна у світовому історичному просторі: збірник наукових статей. Маріуполь: МДУ, 2019. С. 126-130.
17. Ціватий В.Г. Дипломатія і підготовка дипломата XXI століття: традиції, інновації, моделі // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – Київ, 2004. – Вип. 10. – Ч. I. – С. 11-31.
18. Чайковський Ю. В., Харитонов Р. Ф. Міжнародні відносини та світова політика: навч.-метод. посібник. – Одеса : 2022. – 43 с.
19. Чекаленко Л. Д. Діловий протокол та етикет: історія та сучасність: Навчальний посібник. Методологічні матеріали / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», КНУ імені Тараса Шевченка. Київ, «LAT&K», 2019. 78 с.
20. Чичкало-Кондрацька І.Б., Новицька І.В. Дипломатичний і діловий протокол.: Навчальний посібник. Полтава: ПолтНТУ, 2018. 117 с.
21. Шергін С.О. Політологія міжнародних відносин: навч. посіб. 3-є видання, виправ. і доповн. Київ : «Центр учбової літератури». 2020. 258 с.
22. Шинкаренко Т.І. Дипломатичний протокол та етикет: Навчальний посібник. Київ, 2009. 295 с.

23. Шинкаренко, Т.І. Мова дипломатичних документів: навчальний посібник / Т.І. Шинкаренко, А.Г. Гуменюк, О.Ю. Ковтун. К., 2009. 112 с.
24. Яхно Т.П., Куревіна І.О. Конфліктологія та теорія переговорів. Навчальний посібник. Київ, ЦУЛ, 2021. 168 с.
25. America's Great-Power Opportunity: Revitalizing U.S. Foreign Policy to Meet the Challenges of Strategic Competition. Ali Wyne. Polity, 2022. 251 p.
26. Berridge G.R. Diplomacy, Third Edition: Theory and Practice. Palgrave Macmillan: Basingstoke and New York, 2022. 6th edition. 240p.
27. Diplomacy for Professionals and Everyone (Diplomatic Studies, 20). Alisher Faizullaev. Brill-Nijhoff, 2022. 324 p.
28. Global Diplomacy: An Introduction To Theory And Practice. Thierry Balzacq, Frédéric Charillon, Frédéric Ramel, Nicole Snow. Palgrave Macmillan, 2020. 350 p.
29. Modern Diplomacy in Practice. Robert Hutchings, Jeremi Suri. Palgrave Macmillan, 2020. 260 p.
30. Orłowski Tomasz. Protokół dyplomatyczny. Między tradycją a nowoczesnością. Wydawnictwo Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 2022. 480 s.

Інформаційні ресурси:

1. Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/>
3. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф. С. Бацевич; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Київ: Довіра, 2007. 205 с. (Словники України). URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0002863

Довідкова література:

1. Українська дипломатична енциклопедія: у 2 т. / Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин ; [редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін.]. Київ: Знання України, 2004. Т. 1-2.
2. Українська дипломатична енциклопедія: у 5-ти томах. Харків: Фоліо, 2013. Т.1-5.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна «Теорія і практика дипломатії»

Методи навчання:

Під час викладання курсу «Теорія і практика дипломатії» використовується різні методи навчання – традиційні (лекції, практичні

заняття, презентація індивідуальних завдань, опитування), активні методи навчання (дискусійні групи, конкурентні групи, ситуаційні вправи, мозковий штурм), виконання індивідуальних завдань та їх публічна презентація, підготовка тез наукових доповідей і статей до наукових збірників.

У процесі вивчення дисципліни використовуються пояснювально-ілюстративний, дослідницький та інтерактивні методи навчання, зокрема, метод вивчення конкретних ситуацій, семінар, метод групової дискусії, круглого столу, кейс-методи (кейс-стаді), метод «мозкові атаки», науковий диспут, наукова полеміка та інші.

Методичне забезпечення курсу:

Під час викладання курсу **«Теорія і практика дипломатії»** використовується різні види і засоби методичного забезпечення:

1. Навчальні аудиторії, які обладнанні для проведення лекційних і семінарських занять.
2. Робоча програма навчальної дисципліни.
3. Опорні конспекти лекцій.
4. Методичні рекомендації для самостійного вивчення дисципліни та завдання до семінарських занять.
5. Завдання для колоквиуму; завдання для індивідуального творчого проекту; питання для підготовки до екзамену.
6. Інтернет-ресурси.
7. Ілюстративні матеріали.
8. Набір карт: карта світу; карта сучасної Європи; карта України.
9. Аудіовізуальні, технічні і комп'ютерні засоби навчання: комп'ютери, мультимедійний проектор, екран інші технічні засоби навчання (ТЗН).
10. Авторські презентації та відеоматеріали, відеотека з навчальної дисципліни: **«Теорія і практика дипломатії»**.